

9. 21 Joegosl

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

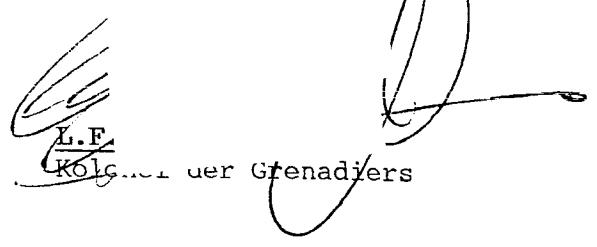
- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/1425	13 april 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 26/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
3. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Staf 662-1199 Inlichtingen

L.F.
Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28	318 6634
	's-Gravenhage	

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/1425, d.d. 13 april 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
26/92

(Afgesloten 131200 APR 1992)

Bosnië-Herzegovina

Het afgelopen weekeinde hebben in een aantal plaatsen in Bosnië-Herzegovina wederom gewapende incidenten plaatsgevonden tussen Kroatische en/of Moslim-milities enerzijds en Servische gevechtsgroepen en eenheden van de federale strijdkrachten (JNA) anderzijds. Met name bij Foca (aan de grens met Montenegro), Mostar en Bosanski Brod (aan de grens met Slavonië) vonden wederzijdse artilleriebeschietingen plaats. De door Kroaten gedomineerde plaatsen Neum en Capljina (eveneens aan de Kroatische grens) zouden door de federale luchtmacht zijn gebombardeerd. Daarnaast is ook de Bosnische hoofdstad Sarajevo door Servische gevechtsgroepen afgesloten en wordt zo nu en dan beschoten.

Inmiddels zou de Bosnische regering de controle hebben verloren over meer dan de helft van het grondgebied van de republiek. Volgens regeringswoordvoerders pogen de Serviërs en de JNA door middel van intimidatie en terreurdaden de overige bevolkingsgroepen uit omstreden delen van de republiek te verdrijven. Ter illustratie werd erop gewezen dat de plaats Zvornik, die vorige week door Serviërs en de JNA "bevrijd" werd, buiten de door Bosnische Serviërs uitgeroepen autonome gebieden gelegen is en bovendien in meerderheid door Moslims bewoond werd.

In de nacht van 12 op 13 april is door bemiddeling van de EG-voorzitter (Portugal) tussen de drie bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina een bestand gesloten. Volgens de bepalingen van het bestand zouden de gewapende militieën de strijd binnen 24 uur staken en hun artilleriestukken onder gezag van de EG-waarnemersmissie plaatsen. Ook zouden de barrikades worden opgeruimd. Naar verluidt zou nogmaals zijn besloten tot de opdeling van Bosnië-Herzegovina in drie regio's (kantons), waarvan de grenzen in nader onderling overleg moesten worden vastgesteld. In dat kader werden met geweld tot stand gebrachte grenswijzigingen nogmaals afgewezen. Volgens de leider van de Serviërs, Karadzic, zou de regio-verdeling tot stand komen op grond van vorige maand in Brussel overeengekomen principes.

Inmiddels is gemeld dat de strijd, die in de eerste uren na het bestand enigszins leek te zijn geluwd, weer is opgelaaid. Daardoor komt ook de uitvoering van de genoemde afspraken, die in de praktijk moeilijk uitvoerbaar leken, in gevaar. Overigens moet worden gesteld dat deze voor velerlei uitleg vatbaar waren. Vermeldenswaard is verder dat de JNA geen partij was bij de wapenstilstandsovereenkomst. Nog het afgelopen weekeinde had de defensieleiding een bestand verworpen, omdat zij van mening was dat een einde gemaakt moet worden aan de activiteiten van "extremistische krachten van Ustasha-fascisten (de term die nationalistische Serviërs voor de Kroaten gebruiken) en Moslim-fundamentalisten".

De regering van Bosnië-Herzegovina blijft proberen een geloofwaardig militair potentieel op te bouwen. Zo zijn inmiddels de commandant en de stafchef van de Bosnische Territoriale Verdediging (waarover de Bosnische leiding vorige week

het bevel op zich nam), die beide van Servische afkomst waren, vervangen door een Moslim en een Kroaat. Tevens worden pogingen gedaan om de milities van beide bevolkingsgroepen onder één commando te brengen. Dit zal echter naar verwachting een lang en moeizaam proces blijken, dat doorkruist wordt door de belangentegenstellingen tussen deze bevolkingsgroepen.

Een potentieel dreigende situatie bestaat bij de plaats Visegrad in het zuidoosten van Bosnië-Herzegovina, waar Moslim-milities dreigen een stuwdam op te blazen als de Serviërs hun agressie niet staken. In dat geval zou een aantal (Servische) dorpen onder water kunnen komen te staan. Als reactie hebben Servische strijdgroepen gedreigd met een aanval op chemische fabrieken in deze regio.

Volgens een bekendmaking van de JNA heeft het leger bij de stad Kupres de afgelopen dagen drie Kroatische brigades vernietigd. De overlevenden zouden naar Kroatisch Dalmatië zijn gevlucht. In dit verband werd een verdere opmars van de JNA in de richting van Lipno en de Kroatische grens voorspeld. Opmerkelijk is dat het zou gaan om reguliere eenheden uit Kroatië. De Kroatische regering heeft echter opnieuw ontkend dat er Kroatische eenheden in Bosnië-Herzegovina zijn ingezet. Hoewel relatief kleinschalige Kroatische infiltratie in Bosnië-Herzegovina ter assistentie van de Bosnische Kroaten zeker niet kan worden uitgesloten, is het inderdaad onwaarschijnlijk dat dit op grote schaal plaatsvindt.

Kroatië

Ook in Kroatië hebben de afgelopen dagen weer op enige schaal incidenten plaatsgevonden. De Kroatische media maakten melding van beschietingen op de hoofdstad van Oost-Slavonië, Osijek, door de JNA. Servische gevechtsgroepen zouden de Dalmatische havenstad Zadar hebben beschoten.

De Kroatische president Tudjman heeft zich het afgelopen weekeinde uitgesproken voor de autonomie en territoriale integriteit voor Bosnië-Herzegovina. Dit is opmerkelijk, omdat de Kroatische regering in het recente verleden de voorkeur leek te geven aan opdeling van Bosnië-Herzegovina langs etnische scheidslijnen en de aansluiting van de Kroatische gebieden bij Kroatië. Het ontslag vorige maand van de voorzitter van de Kroatische partij in Bosnië-Herzegovina zou zelfs verband houden met het feit dat de betreffende functionaris, in tegenstelling tot Tudjman, streefde naar het behoud van de territoriale integriteit van Bosnië-Herzegovina. Het is overigens zeker niet uitgesloten dat de uitspraak van Tudjman vooral van politiek-tactische aard is en met name gericht is op de beëindiging van de militaire interventie van Serviërs en de JNA in Bosnië-Herzegovina.

Internationale vredesinspanningen

De regeringen van Oostenrijk en Hongarije hebben in CVSE-kader de Joegoslaviëse vertegenwoordiging gevraagd om opheldering over de ongebruikelijke militaire activiteiten in Bosnië-Herzegovina. In dit kader werd gesproken over de aanwezigheid van "vreemde troepen" op het grondgebied van de soevereine republiek Bosnië-Herzegovina. Krachtens de CVSE-bepalingen dient Joegoslavië binnen 48 uur te reageren. Kennelijk vormt dit initiatief een reactie op het verzoek van de Bosnische regering om hulp van de internationale gemeenschap, met name de EG, de VN en de CVSE, tegen wat werd genoemd de "Servische agressie".

De Verenigde Naties zullen deze week een onderzoeksmissie naar Joegoslavië sturen met als doel na te gaan welke gevolgen de politiek-militaire situatie in met name Bosnië-Herzegovina kan hebben voor de positie van de VN-vredesmacht (UNPROFOR) in Kroatië. Zoals bekend bevinden het hoofdkwartier van UNPROFOR en

een aantal ondersteunende eenheden zich op Bosnisch grondgebied. De missie zal vermoedelijk onder leiding staan van de voormalige VN-afgezant voor Joegoslavië, Vance.

Conclusie/voorzicht

Hoewel in Bosnië-Herzegovina een bestand is gesloten tussen de drie belangrijkste bevolkingsgroepen, lijken de gevechten slechts tijdelijk te zijn afgenomen. Een voor alle partijen aanvaardbare politieke oplossing voor de etnische tegenstellingen is nog steeds niet in zicht. Veel zal in dit opzicht afhangen van de opstelling van de JNA, die zegt de openbare orde in de republiek te willen handhaven, maar in de praktijk een actieve pro-Servische houding aanneemt en niet bereid lijkt zijn militaire interventie aan de zijde van de Servische milities te beëindigen. Een verdere escalatie van de strijd in Bosnië-Herzegovina tot een volledige burgeroorlog kan de taakuitvoering van UNPROFOR ernstig compliceren.